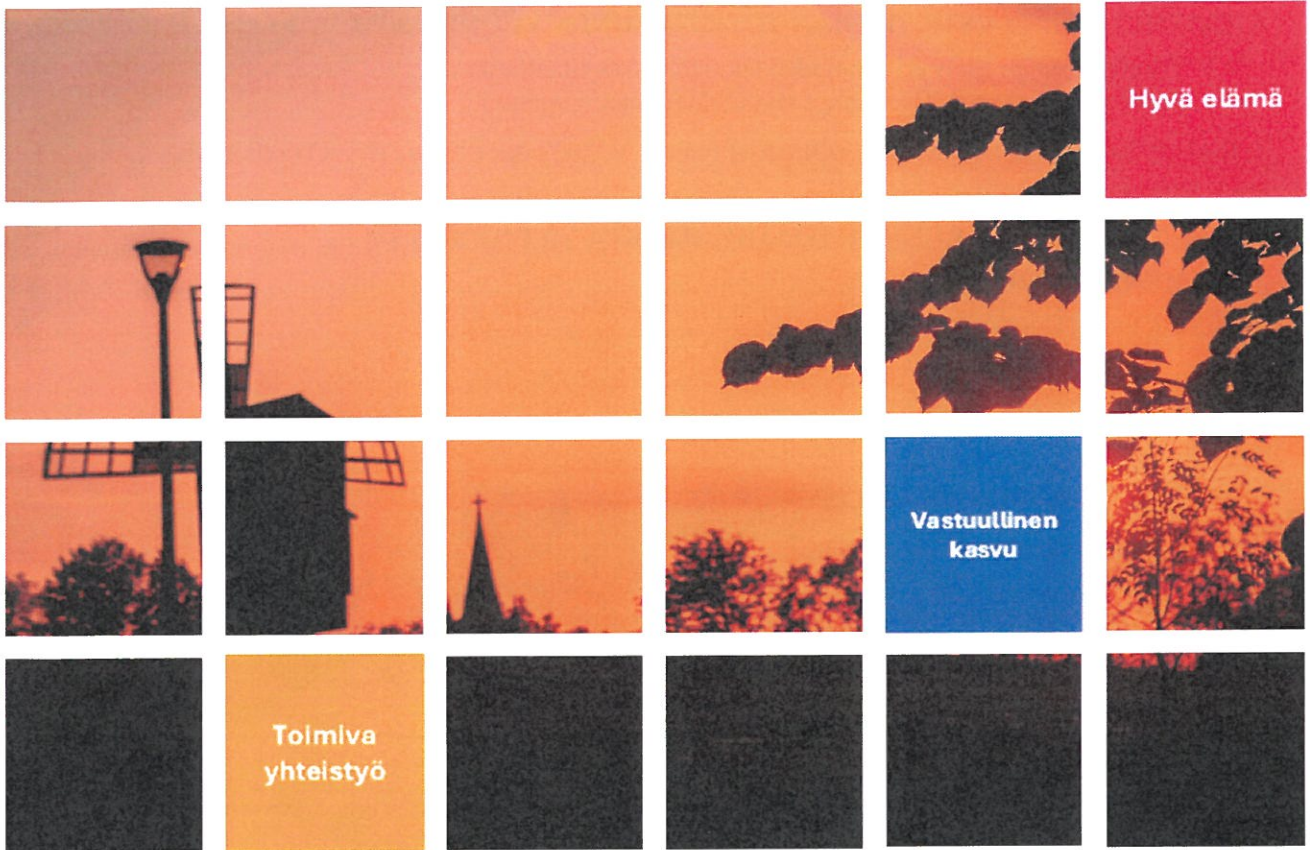

Uudenkaupungin kaupunki

- *Oikeenlaista kemiaa*

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus

2023

Tarkastuslautakunta 31.5.2024

Kaupunginvaltuusto 10.6.2024

SISÄLLYSLUETTELO

1. PUHEENJOHTAJAN PUHEENVUORO	1
2. TARKASTUSTOIMINTA	5
2.1. Tarkastuslautakunnan tehtävät ja tavoitteet	5
2.2. Tarkastuslautakunnan kokoonpano	6
2.3. Tilintarkastajat	6
2.4. Tarkastuslautakunnan työskentely vuonna 2023	7
3. SIDONNAISUUSILMOITUKSET	8
4. TAVOITTEIDEN JA STRATEGIAN TOTEUTUMINEN VUONNA 2023	9
4.1. Tilintarkastajan analyysi tilivuoden taloudellisesta tilanteesta	9
4.2. Tarkastuslautakunnan havainnot tavoitteiden toteutumisesta	12
5. KAUPUNGINHALLITUKSEN TOIMENPITEET V. 2022 ARVIOINTIKERTOMUKSEN HAVAINNOISTA	18
6. TARKASTUSLAUTAKUNNAN HAJAHUOMIOITA TILIVUODELTA	23
7. TOIMENPIDE-EHDOTUKSET	28
8. ALLEKIRJOITUKSET	28

Kuvassa: Tarja Huovinen, Eija Maikola, Päivi Sandell, lautakunnan pj Tarmo Kangas, tilintarkastaja Sari Isaksson, Mikko Saari, Matti Ankelo ja lautakunnan vpj Mauri Pietilä (Kuva: Jani Virtanen)

1. PUHEENJOHTAJAN PUHEENVUORO

KUNNAN TOIMINNAN JA TALOUDEN VALVONTAJÄRJESTELMÄ

Ikäväkseni olen huomannut, ettei luottamushenkilöillä eikä aina viranhaltijoillakaan ole selkeää käsitystä siitä, miten otsikon valvontajärjestelmät on säännelty. Siispä lyhyt kertaus aiheesta.

ULKOINEN VALVONTA

Jakaantuu **lakisääteiseen tarkastukseen**, josta meillä huolehtii **tilintarkastusyhteisö BDO Auditor OY** 40 päivän ostopalveluna. JHT tilintarkastaja tarkastaa kunkin tilikauden hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen. Samoin sen, onko hallintoa hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti, antaako tilinpäätös oikeat ja riittävät tiedot kunnan taloudellisesta asemasta ja onko konserni-valvonta järjestetty asianmukaisesti.

Tarkastuksensa tuloksen tilintarkastaja raportoi valtuustolle tilinpäätöksen yhteydessä tilintarkastuskertomuksessaan, jossa hän lausuntoaan ehdottaa joko vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille tai sen epäämistä (josta seurauksena olisi tilimuistutus tai muu huomautus). – On huomattava, että tilintarkastajan kertomuksessa valtuustolle on olennaisuuskynnys tarkoittaen sitä, ettei hän puutu tiettyä euro- tai prosenttimäärää pienempiin laiminlyönteihin tai epäkohtiin. - Kokonaan eri asia on se, että kun tilintarkastaja toimii tiiviissä yhteistyössä tarkastuslautakunnan kanssa hän raportoi lautakunnalle pienistäkin epäkohdista, joita lautakunta voi sitten omina huomioinaan lisätä arviointikertomukseensa.

Toisena toimijana lakisääteistä ulkoista valvontaa suorittaa tarkastuslautakunta, joka on kaupungin toimivasta johdosta riippumaton valtuuston apuelin ja siksi vastuussa ainoastaan valtuustolle. Lautakunnan tehtävänä on arvioida, ovatko toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet tilivuonna kuntakonsernissa ja onko toiminta järjestetty tehokkaasti, tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Arviointinsa tulokset tarkastuslautakunta antaa valtuustolle tilinpäätöksen yhteydessä arviointikertomuksessaan. Kaupunginhallitus antaa lokakuuhun mennessä vastineensa havainnoista ja toimenpiteistään epäkohtien korjaamiseksi. Vastine saatetaan tiedoksi valtuustolle sekä lautakunnalle. - On huomattava, että tarkastuslautakunta voi raportoida valtuustolle muulloinkin kuin vain tilinpäätöksen yhteydessä tilanteissa, joissa havaittu virhe tai laiminlyönti on vaikutukseltaan merkittävä.

SISÄINEN VALVONTA JA TARKASTUS

On osa kunnan päivittäistä johtamistoimintaa, jota kunnan johto käyttää apunaan. Sisäinen valvonta onkin kiinteä osa jatkuvaa toiminnan ja talouden ohjausta ja seurantaa, jossa yhtenä tärkeänä elementtinä on kokonaisvaltainen riskienhallinta.

Sisäinen valvonta on kuntalaissa säädetty yhdeksi kunnanhallituksen tehtäväksi. Kaupunginhallitus on tämän säännöksen ja hallintosäännön 101 §:n nojalla hyväksynyt 14.2.2022 uudet ohjeet sisäisestä

valvonnasta. – Valvonnan lisäksi hallintosäännössä on määritelty sisäisen tarkastuksen tehtävät (sisäinen tarkastus arvioi objektiivisesti ja riippumattomasti sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan järjestämistä ja tuloksellisuutta, raportoi arvioinnin tuloksista sekä esittää toimenpide-ehdotuksia järjestelmän kehittämiseksi. Sisäinen tarkastus raportoi kaupunginhallitukselle ja -johtajalle).

Tilintarkastajan eräänä tehtävänä on tarkastaa, onko kunnan sisäinen valvonta, sisäinen tarkastus ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti.

KAUPUNGINVALTUUSTON PÄÄTÖSTEN LAILLISUUSVALVONTA

Kuntalain 39 §:n nojalla kunnanhallitus vastaa paitsi valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta myös laillisuuden valvonnasta. Päätösten toimeenpanoon kuuluu olennaisena osana päätösten laillisuusvalvonta. Valvonta antaa mahdollisuuden korjata laillisuusvirheet, jotka voisivat johtaa valituksiin.

Valvonnan kohteena ovat kaikki valtuuston päätökset. Valvonta kohdistuu mahdollisiin menettelyvirheisiin, toimivallan ylityksiin ja muihin laillisuusvirheisiin. Asiasta on nimenomainen säännös kuntalain 96 §:ssä (valtuuston päätösten laillisuuden valvonta). Sen sijaan hallitus ei voi kieltäytyä toimeenpanemasta päätöstä sillä perusteella, että se on epätarkoituksenmukainen. – Mikäli hallitus katsoo, että päätös on lainvastainen, sillä on velvollisuus olla panematta päätöstä toimeen ja ilmoitettava asiasta viipymättä valtuustolle. Käytännössä meillä kaupunginhallitus yleensä odottaa valtuuston päätösten 30 päivän valitusajan loppuun. Mikäli muutosta päätöksiin ei ole haettu hallitus tekee täytäntöönpanopäätöksen.

Kuntalain 96 § on meillä jokseenkin ”kuollut kirjain”. Käytännössä konkreettista laillisuustarkastelua ei tehdä. Tämä johtuu osin juridisen osaamisen puuttumisesta kaupungin keskushallinnossa. Kaupunginhallituksen jäsenistä kaksi on juristia, joista toisella on vankkaa HR-osaamista, toisella taas laajaa johtamiskokemusta. Juridisen asiantuntijan roolia ei kuitenkaan pidä säilyttää luottamushenkilöitten vastuulle, kaikkein vähiten valtuuston kokouksissa.

Siitä, ettei laillisuusvalvonta toimi, kertoo valtuuston 18.12.2023 tekemän 700.000 euron tekonurmikentän investointipäätöksen toimeenpano. Asiaan oli haettu hallinto-oikeudelta muutosta, johon kaupunginhallitus antoi 29.1.2024 oman selityksensä. Kokouksessaan 12.2.2024 hallitus totesi yksikantaan, että päätös on syntynyt täysin laillisessa järjestyksessä ja päätti antaa sille täytäntöönpanoluvan. Siitäkin huolimatta, että tiedossa on kuntalain 143 §, jonka mukaan täytäntöönpanoon ei saa ryhtyä, jos valitus käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi.

Kaupunginhallitus oli näin päättäessään erityisen (uhka)rohkea. Mikäli hallinto-oikeuden ratkaisulla (joka olisi saattanut viipyä niin pitkään, että tekonurmikenttää olisi jo alettu rakentaa) olisi kumottu valtuuston päätös lainvastaisena – niin olisipa asiasta syntynyt aikamoinen soppa korvaus- ym. vastuineen. – Eipä silti - vastaanlaista rohkeutta toivoisi hallitukselta sen muussakin päätöksenteossa!

Hallinto-oikeuden ratkaisu asiaan saatiin 3.4.2024. Siinä todettiin päätöksen (kun valtuuston puheenjohtaja ei rajoittanut kannatetun siirtoehdotuksen jälkeisiä puheenvuoroja koskemaan vain palautusta

ja koska siirtoehdotuksesta ei erikseen äänestetty hallintosäännön 127 §:n edellyttämällä tavalla) syntyneen kuntalain 135 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla virheellisessä järjestyksessä. Selkeästä menettelyvirheestä huolimatta hallinto-oikeus pitkien selittelyjen jälkeen totesi, ettei valtuuston päätöstä ole kuitenkaan syytä kumota pelkästään em. virheellisen menettelyn johdosta.

Valtuuston päätöksestä tehty valitus ei estä kunnanhallitusta toteamasta päätöstä lainvastaiseksi ja jättämästä sitä toimeenpanematta. Jos myös valtuusto yhtyy tähän kantaan ja korjaa päätöstään, asiassa saataisiin usein nopeammin lainvoimainen ratkaisu kuin jos ruvetaan vänkäämään ja odottelemaan hallinto-oikeuden päätöstä itse valitukseen.

KUNNNAN ASUKKAIDEN LAILLISUUSVALVONTA

Kuntalaki turvaa asukkailleen monenlaisia osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Valtaosa niistä mahdollistaa vaikuttamisen jo päätösten valmisteluvaiheessa kuulemisilla ja aloitteita tekemällä. Asukkailla on kunnan jäsenenä ja veronmaksajina Suomessa ollut perinteisesti laajat oikeudet myös jälkikäteiseen eli tehtyjen päätösten laillisuusvalvontaan.

Kuntalain 137 §:n nojalla oikaisuvaatimuksen ja kunnallisvalituksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa, jolloin henkilö on asianosaisen asemassa. Vastaavat oikeudet ovat kaikilla kunnan jäsenillä eli henkilöillä, joiden kotikunnasta on kyse.

Oikeus hakea muutosta päätöksiin oikaisuvaatimuksin tai valittamalla on kuntalaisella mahdollista ainoastaan laillisuusperusteella (jotka ovat identtiset edellä käsitellyn laillisuusvalvonnan kanssa). Valmistelua tai täytäntöönpanoa koskeviin päätöksiin ei muutosta voi hakea.

Siitä huolimatta, että valitusoikeus perustuu suoraan perustuslain ja kuntalain säännöksiin ja on osa kunnan toiminnan valvontajärjestelmää, meillä Uudessakaupungissa valituksen tekijät leimataan kunnan johdon ja hallinnon silmissä häiriötekijöiksi. Kaupunki on prinsessaakin herkempi kunniasiaan, on aina oikeassa ja kokee valittajan erikoisella tavalla vastustajakseen. Valittaja mustamaalataan julkisesti ja hänet varmaan laitettaisiin torille muille pelotteeksi jalkapuuhan - jos se vielä olisi mahdollista. Valittajia vastaan marssitetaan (= tapaus SiHy /Winteri) juristiarmeija, jonka palkkiot kaupunki lainvastaisesti uhkasi periä muutoksenhakijoilta. - Kun ilmapiiri on tämä niin eipä ole ihme, että siviilirohkeutta käyttää asukkaan lakiin kirjoitettua oikeutta muutoksenhakuun ei meillä useinkaan löydy!

Paitsi yleistä muutoksenhakua kunnan päätöksiin on asukkaalla aina oikeus kääntyä Aluehallintoviraston (kuntalain 10 §:n mukaan AVI voi kantelun johdosta tutkia, onko kunta toiminut voimassa olevien lakien mukaan), eduskunnan oikeusasiamiehen tai oikeuskanslerin puoleen kanteluteitse, mikäli tuntee tulleensa kohdelluksi epäoikeudenmukaisesti tai saaneensa virheellisen päätöksen.

SANANVAPAAUS JA JULKISUUS

Kuntalain tarkoitus on sanottu lain 1 §:ssä ”Tämän lain tarkoituksena on luoda edellytykset kunnan asukkaiden itsehallinnon sekä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutumiseksi kunnan

toiminnassa. ”Edellytyksenä demokratian ja itsehallinnon toimimiselle on sananvapaus ja asiakirjojen julkisuus. Niistä on säädetty Suomen perustuslain 12 §:ssä ”Jokaisella on sananvapaus. Sananvapauteen sisältyy oikeus ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennakolta estämättä. Viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole rajoitettu”.

Kuluneen talven aikana paria valtuutettua on lähestytty kutsulla saapua ”kuulusteluun” tietääkseni siitä syystä, että he ovat sosiaalisessa mediassa esittäneet poikkeavia näkemyksiä kaupungin ”viral-lisesta totuudesta”. Tällainen kehityssuunta on sananvapauden ja lähidemokratian kannalta erityisen huolestuttavaa.

LÄMPIMÄT KIITOKSET

Kaikille, joita olemme saaneet haastatella lautakuntamme kokouksissa. Olen pyrkinyt luomaan kuulemisiin välittömän ilmapiirin ilman tärkeilyä ja pönäkkyyttä. Koen osin siinä jopa onnistuneeni, koska jotkut ovat kiittäneet saadessaan tulla kertomaan omasta arjen työstään ja että olemme olleet siitä aidosti kiinnostuneita.

Erityiskiitokset monien vuosien miellyttävästä yhdessä tekemisestä talousjohtaja Anne Takalalle, kun kesän jälkeen jäät vapaalle ja siitä, että järjestit meille uutta sihteerityövoimaa Jenni Teurin siirtyttyä toisiin tehtäviin. Tiia Haltia tuurasi ensin ja sitten remmiin astui viestintä- ja palvelusihteeri Eeva Sinervä, joka on innostuneesti ryhtynyt hommiin ja pitänyt meistä hyvää huolta!

Kiitokset kollegoille eli lautakunnan jäsenille. Olemme istuneet niin paljon ja pitkiä kokouksia yhdessä, että ”tarkla” tuntuu melkein kuin toiselta perheeltä! Yhteistyömme on ollut mutkatonta, positiivista ja yhteiseen hyvään tähtäävää. Kiitos myös viime syksystä alkaen joukkoomme tulleelle JHT, KHT- tilintarkastaja Sari Isakssonille, joka on tuonut aivan uudenlaista virtaa ja vankkaa asiantunte-musta työhömmme.

Kiitokset kaupungin luottamushenkilöille ja henkilökunnalle ammattimaisen myönteisestä otteesta tehtäviinne.

Virkistävän rentouttavaa kesää kaikille!

- Tarmo Kangas –
Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

2. TARKASTUSTOIMINTA

2.1. Tarkastuslautakunnan tehtävät ja tavoitteet

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- 5) valvoa kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- 6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisina pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta. Sen lisäksi mitä kuntalain 121 §:ssä säädetään, tarkastuslautakunnan on Uudenkaupungin kaupungin hallintosäännön (voimaan 1.1.2023) 90 §:n mukaan:

- seurattava tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista sekä muutoinkin seurattava tilintarkastajan tehtävien suorittamista ja tehtävä tarpeen mukaan esityksiä tilintarkastuksen kehittämiseksi,
- huolehdittava, että tilintarkastusta varten on tarpeelliset voimavarat, jotka mahdollistavat tilintarkastuksen suorittamisen julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa sekä,
- tehtävä aloitteita ja esityksiä tarkastuslautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen tarkastuksen tehtävien yhteensovittamisesta mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla.

Arvioinnin tulokset raportoidaan vuosittain valtuustolle annettavassa arviointikertomuksessa. Ennen arviointikertomuksen valmistumista tarkastuslautakunta voi antaa valtuustolle tarpeelliseksi katsomiaan selvityksiä. Tarkastuslautakunta voi raportoida tilikauden aikana valtuustolle myös muista merkittävistä havainnoista.

- lisäksi voidaan tarkentaa arviointikertomuksen antamisen aikataulua ja sitä, miten arviointikertomuksen havaintoihin/suositukseen reagoidaan,
- lisäksi voidaan määrätä arviointisuunnitelman antamisesta valtuustolle tiedoksi.

2.2. Tarkastuslautakunnan kokoonpano

Jäsen

Tarmo Kangas, pj.
Mauri Pietilä, vpj
Matti Ankelo
Tarja Huovinen
Eija Maikola
Mikko Saari
Päivi Sandell

Varajäsen

Matti Rantanen
Matti Karhu
Pentti Aitamurto
Taija Viljanen
Eija Rosendahl
Jani Vaitiniemi (Esa Aaltonen 12.6.2023 asti)
Hanna Helin-Luotonen

2.3. Tilintarkastajat

Kaupunginvaltuusto on 10.12.2018 § 96 päättänyt hankkia tilintarkastuspalvelut tilivuosille 2019–2022 BDO Audiator Oy:lta ja tarkastuslautakunta on 14.4.2023 § 29 päättänyt optiojakson käyttämisestä vuosille 2023–2024.

BDO Audiator Oy:n määrämänä kuntalain 122 §:n mukaisena vastuunalaisena tilintarkastajana toimii KHT, JHT Sari Isaksson 1.9.2023 alkaen, ja sitä ennen tilintarkastajana toimi JHT, HT Sinikka Niitynperä.

2.4. Tarkastuslautakunnan työskentely vuonna 2023

Päivämäärä	Aiheita	Kuultavat
20.1.2023	Työllistämisasiat, Ympäristö- ja lupalautakunnan puheenjohtajan katsaus, Kasvun ja oppimisen palvelujen hankkeet, tilintarkastajan raportointi	Jarkko Heinonen Veli-Matti Virtanen Arja Kitola Janina Jokiranta
17.2.2023	Uudenkaupungin Satama Oy:n kuulumiset, henkilöstöjohtajan katsaus, liikuntapalvelut, liikenne- ja katusuunnitelmat, osallistuminen Auditio 2023 -koulutukseen, kevään 2023 kokouspäivät	Kari Koski, Satama Oy Maaru Seikola Taru Joutsa-Huutola Maria Saarinen Henriikka Lohtaja
31.3.2023	Kaupungin vuoden 2022 tilinpäätös, varhaiskasvatus, teollisuusjätevesisopimukset, Uudenkaupungin kaupungin yleiset hankintaohjeet, tilintarkastajalle luovutettava vahvistusilmoituskirje, tilintarkastajan raportointi, tarkastuslautakunnan vuosikello vuodelle 2023	Atso Vainio Jukka Jokiranta Annina Kiiveri Kim Westerholm
14.4.2023	Sidonnaisuusilmoitukset, tilintarkastuspalvelujen hankinta/option käyttäminen vuosille 2023-2024, tarkastuslautakunnan arviointikertomus	-
28.4.2023	Vuoden 2022 henkilöstökertomus, nuorisopalvelut, muistio vuoden 2022 tilinpäätöksen tarkastuksesta, eettisten ohjeiden laatiminen, arviointikertomus	Maaru Seikola Jennika Salonen
5.5.2023	Teknisen lautakunnan puheenjohtajan katsaus, kulttuuripalvelut, kaupungin vuoden 2022 tilinpäätös, sidonnaisuusilmoitukset, Uudenkaupungin hallintosäännön päivittäminen, arviointikertomus	Juha Aaltonen Joni Pietiläinen
17.5.2023	Hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunnan puheenjohtajan katsaus, opetus- ja kasvatustalouden puheenjohtajan katsaus	Pilvi Marsela Jaana Reijonsaari-Korsman
26.5.2023	Arviointikertomus	-
2.6.2023	Sidonnaisuusilmoitukset, kaupunginhallituksen arvio talouden ja strategian toteutumisesta vuonna 2022, arviointikertomus	-
9.6.2023	Katselmuskäynti monitoimijatalo Wintterin työmaalla, kaupunkikonserni ja konserniohjaus, työohjelma ja kokousaikataulu syyskaudelle 2023, kaupungin omistamat kiinteistöt	Kaj Grönroos, SRV Anne Takala Leena Arvela-Hellén
1.9.2023	Kirjastotoimi, kirjaston peruskorjaus, tarkastustoimen talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma 2024-2026, tilintarkastuksen työohjelma 2023	Salla Mäkinen Leena Arvela-Hellén Virpi Tervonen
6.10.2023	Yhteistoimintaneuvottelut, kiinteistöselvitys, kotouttamisohjelma ja yhteistyö Varhan kanssa, kysely verokkikunnille tarkastuslautakuntien käytössä olevista resursseista	Maaru Seikola Jari Nikkari Jan Vuorenlaakso
10.11.2023	Kiinteistö Oy Uudenkaupungin vuokratalot, arviointikertomus 2022/lausunto toimenpiteistä, perusopetus ja lukio, vierailu Ukropoliksessa	Juha Runnari, Ugin vuokratalot Arja Kitola Esa Pirkola
15.12.2023	Vuoden 2024 talousarvio ja vuosien 2024-2026 taloussuunnitelma, talouden sopeuttamisohjelma, työohjelma ja kokousaikataulu kevätkaudelle 2024	Atso Vainio Anne Takala

3. SIDONNAISUUSILMOITUKSET

Kuntalain 84§:n mukaan kunnan keskeisten luottamushenkilöiden ja johtavien viranhaltijoiden on tehtävä sidonnaisuusilmoitus johtotehtävistään sekä luottamustoimistaan elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja muissa yhteisöissä, merkittävästä varallisuudestaan sekä muistakin sidonnaisuuksista, jolla voi olla merkitystä luottamus- ja virkatehtävien hoitamisessa.

Velvollisuus ilmoittaa sidonnaisuuksista koskee:

- kaupunginhallituksen jäseniä,
- maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettuja tehtäviä hoitavan toimielimen jäseniä,
- valtuuston ja lautakuntien puheenjohtajia sekä varapuheenjohtajia,
- kaupunginjohtajaa ja
- kaupunginhallituksen ja lautakuntien esittelijöitä.

Kuntalain 31 §:n mukaan toimielimen varajäseniin sovelletaan, mitä varsinaisista jäsenistä säädetään, joten ilmoitusvelvollisuus koskee myös varajäseniä.

Jokainen ilmoitusvelvollinen on itse vastuussa sidonnaisuusilmoituksensa tekemisestä ja sidonnaisuuksissa tapahtuneet muutokset on ilmoitettava viivytyksettä.

Tarkastuslautakunta valvoo ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuuston tietoon. Tarkastuslautakunta voi tarvittaessa kehottaa ilmoitusvelvollista tekemään uuden ilmoituksen tai täydentämään jo tehtyä ilmoitusta.

Kunnan on pidettävä sidonnaisuuksista rekisteriä yleisessä tietoverkossa.

Ilmoitusvelvollisia luottamushenkilöitä ja viranhaltijoita, joilta puuttui sidonnaisuusilmoitus, pyydettiin täyttämään ilmoituksensa 29.5.2024 mennessä. Ilmoitus puuttuu edelleen kuudelta henkilöltä.

Ilmoitusvelvollisia on yhteensä 74. Tarkastuslautakunta antaa ilmoitukset tiedoksi valtuustolle kesäkuun kokouksessa.

4. TAVOITTEIDEN JA STRATEGIAN TOTEUTUMINEN VUONNA 2023

4.1. Tilintarkastajan analyysi tilivuoden taloudellisesta tilanteesta

Tuloslaskelma ei ole vertailukelpoinen edelliseen vuoteen sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen siirryttyä hyvinvointialueelle. Kaupungin ja liikelaitosten toimintatuotot yhteensä ja vuoden 2023 tilinpäätöksessä 15,7 miljoonaa euroa, kun ne olivat 28 miljoonaa euroa vuonna 2022. Toimintatuotot vähenivät 12,3 miljoonaa euroa eli 40 %. Verotulot ja valtionosuudet yhteensä olivat vuoden 2023 tilinpäätöksessä 47 miljoonaa euroa, kun en vuonna 2022 olivat 106 miljoonaa euroa. Toimintakulut laskivat 127,5 miljoonasta eurosta 51 miljoonaan euroon, vähennystä 76 miljoonaa euroa, eli lähes 60 %.

TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

Talousarviossa suunniteltu ylijäämä oli alun perin 1,6 miljoonaa euroa ja tilikaudella tehtyjen muutosten jälkeen 1,5 miljoonaa euroa. Tilikaudella ylijäämää syntyi 5,1 miljoonaa euroa. Toimintatuottoja saatiin lähes 1 miljoonaa euroa arvioitua enemmän, verotuloja ja valtionosuuksia 1 miljoonaa euroa arvioitua enemmän. Toimintakuluihin meni 0,6 miljoonaa euroa vähemmän sekä rahoituskuluihin 0,5 miljoonaa euroa vähemmän.

TALOUDEN TUNNUSLUVUT

Kuntien taloutta voidaan kuvata useilla tilinpäätöskirjassa esitetyillä tunnusluvuilla. Kriittiset tunnusluvut talouden arvioinnin kannalta ovat ne, joille valtio on asettanut raja-arvot arvioidakseen sitä, milloin kunta on erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa ja raja-arvojen ylittyessä voi asettaa kunnan arviointimenettelyyn.

Seuraavassa taulukossa on esitetty nämä kriittisimmät tunnusluvut raja-arvoineen ja voidaan todeta, että Uudessakaupungissa nämä ovat olleet kaikki hyväksyttävällä tasolla:

	2023		2022		2021	
Kriteeri 1						
Kaupungin tase on alijäämäinen Eikä pystytä kattamaan neljässä vuodessa	+22,9 M€		+17,8 M€		+ 17,6 M€	
Kriteeri 2						
Konsernin alijäämä/asukas yli 1.000 e ja ed. vuonna yli 500 e	+2.577 €		+2.366 €		+ 2.363 €	
Kriteeri 3						
Konsernin vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 %	133 %		88 %		134 %	
Kunnan tuloveroprosentti on väh. 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kuntien keskimäärin	+ 0,74		+ 0,74		+ 0,73	
Konsernin lainat ja vuokravastuut/asukas ylittää yli 50 %:lla kuntien keskimääräisen luvun	ei ylitä		ei ylitä		ei ylitä	
Konsernin laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8	2,44		1,54		1,55	

TALOUDEN SUUNNITTELUSSA HUOMIOITAVAA

Vaikka kunnan taseessa on kertynyttä ylijäämää, tulee huomioida, että rahavaroja on sitoutunut investointeihin. Lisäksi tulorahoituksen riittävyyteen tulee kiinnittää huomiota tulevina vuosina, koska taloussuunnitelman mukaan toimintakulut ja poistot kasvavat huomattavasti seuraavina vuosina.

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Hallinto- ja elinvoimapalvelut

Talousarviotavoite saavutettiin, tulot ylittivät arvion ja sitova toimintakate oli - 3.795 tuhatta euroa (85 % arvioidusta).

- Hallinto- ja talousyksiköiden uusia toimintatapoja ei saatu käyttöön tavoitteen mukaisesti vuoden 2023 aikana, uudistamistyö jatkuu.
- Henkilöstöpalvelut on kehittänyt toimintaansa ottamalla käyttöön sähköisen perehdytysohjelman.
- Sairauspoissaoloja on saatu vähennettyä.

Tekniset ja ympäristöpalvelut

Talousarviotavoite saavutettiin, sitova toimintakate oli + 345 tuhatta euroa (19 % arvioitua parempi).

- Infrapalvelujen kustannukset olivat hieman tavoitetta korkeammalla
- Kiinteistönhoidon kustannukset olivat hieman tavoitetta alhaisemmat, mutta energian kulutuksessa ei päästy tavoitellulle alemmalle tasolle

Kasvun ja oppimisen palvelut

Talousarviotavoite saavutettiin, sitova toimintakate oli – 29.043 tuhatta euroa (97,8 % arvioidusta).

- Varhaiskasvatuksessa on toteutettu tavoitteena olleita hankkeita, mutta avoimen vuorovaihtuksen kehittäminen ei ollut vielä toteutunut
- Perusopetuksessa oli toteutettu suunnitellusti kouluhyvinvointiin ja osaamiserojen sekä eriarvoisuuden vähentämiseen liittyviä toimenpiteitä. Yhdyspintatyö hyvinvointialueen kanssa ei ollut toteutunut suunnitelman mukaisesti.

Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut

Talousarviotavoite saavutettiin, sitova toimintakate oli – 5.012 tuhatta euroa (98,9 % arvioidusta).

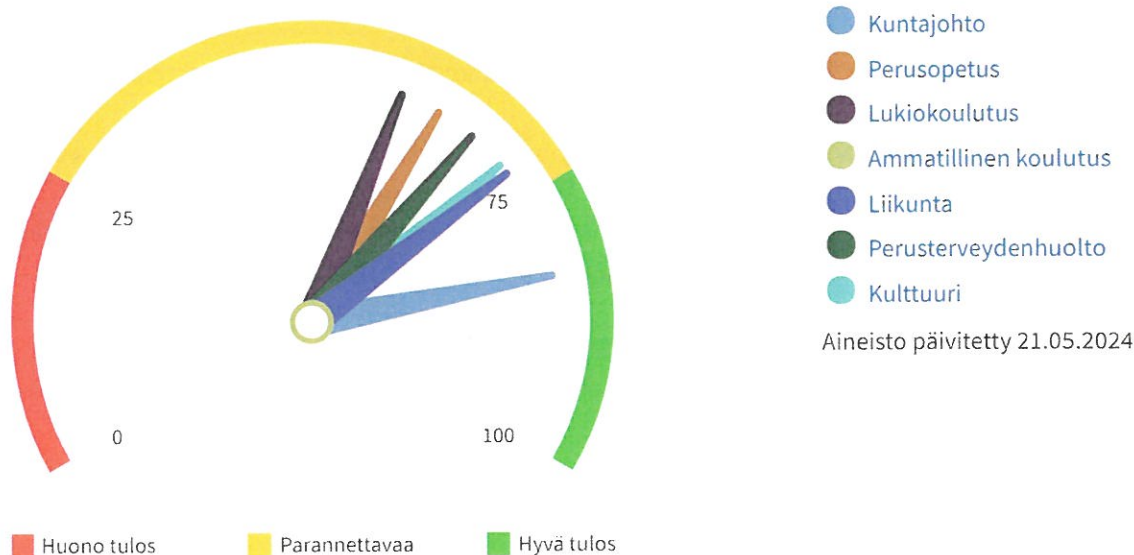
- Asukaslähtöisiä palveluita edistettiin toteuttamalla asukasbudjetointi, minkä kuntalaiset ovat toimintakertomuksen mukaan kokeneet positiivisena. Tästä on kuitenkin myöhemmin säästösyistä luovuttu, mikä on tarkastuslautakunnan mielestä todella harmillista.
- HYTE-suunnitelma vuosille 2023–2025 julkaistiin ja kaupungissa toimii UKIHYTE-ohjausryhmä

Sosiaali- ja terveyspalveluiden siirrettyä hyvinvointialueille kuntiin jäi merkittävä työ hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi, ns. Hyte-työ. Tässä toiminnassa onnistumista voidaan tarkastella mm. toimintakertomuksessakin mainitulla TEA-viisarilla, joka tuo esille kuntien toimintaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä.

TEA-viisari on lyhenne terveydenedistämisasiivisuudesta ja sen viisarit kuvaavat eri lakisääteisiä palveluita, joista sektorin kokonaisuus koostuu. TEA-viisarin tarkoitus on kuvata eri toimialojen kehittämistarpeita ja vahvuuksia hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä. Yleisellä tasolla kaupungin Tea-viisari näyttää nyt seuraavalta:

Kaikki sektorit : Uusikaupunki 2023

THL TEA-viisari Uusikaupunki 2023. (Lähde: teaviisari.fi)

Kuntajohtamisessa on onnistuttu parhaiten. Numeraalisesti esitettynä vertailevat tulokset osoittavat, että Uudenkaupungin eri osa-alueiden mittaustulokset ovat kuntajohtamisen osalta paremmalla tasolla kuin maakunnassa keskimäärin, muutoin ollaan keskiarvon tuntumassa.

Pisteet	Uusikaupunki	Varsinais-Suomen maakunta	Koko maa
Kaikki sektorit	68	70	70
Kuntajohto	83	74	83
Perusopetus	63	64	64
Lukiokoulutus	59	66	65
Ammatillinen koulutus	..	64	64
Liikunta	72	76	72
Perusterveydenhuolto	67	72	70
Kulttuuri	71	74	71

TEA-viisarin tulosten vertailua. (Lähde: teaviisari.fi)

4.2. Tarkastuslautakunnan havainnot tavoitteiden toteutumisesta

1. YLEISET KONSERNITAVOITTEET:

Toimielimet ovat **kaupunginhallitusta** lukuun ottamatta tehneet ensimmäiset vuosikellot.

2. KIINTEISTÖYHTIÖT

Kiinteistöyhtiöiden käyttöaste: Tavoite: Kaupungin ja tytäryhtiöiden omistaminen vuokra-asuntojen käyttöaste on min. 95 %.

Ei toteutunut. Käyttöaste oli 80,41 %, joka johtuu käynnissä olevista linjasaneerauksista ja saneerauskohteiden asukkaille varatuista väistöasunnoista. Viimeiset käynnissä olevat saneeraukset valmistuvat 2023 vuoden loppuun mennessä, jolloin koko asuntokanta vapautuu jälleen vuokratyöön. Lisäksi käyttöastetta alentaa Autotehtaan irtisanomiset.

Kiinteistö Oy Kulhankarin fuusioituminen Uudenkaupungin vuokratiloihin ei toteutunut tavoitteen mukaisesti vuoden 2023 aikana. Toteutuneet vuonna 2024.

Kiinteistö Oy Uudenkaupungin Vuokratilojen omistus selkiinnytettiin vuoden 2023 aikana fuusioimalla Kiinteistö Oy Sorvakko ja Kiinteistö Oy Käätjärvi Kiinteistö Oy Uudenkaupungin vuokratiloihin.

Kiinteistö Oy Uudenkaupungin Vuokratilojen kustannuksia saatiin pienennettyä järjestämällä sen organisaatio uudelleen. Yhtiölle palkattiin toimitusjohtaja, tekninen isännöitsijä sekä kiinteistösihteeri. Asukasneuvontaan palkattiin myös henkilö.

Vuokratilojen riskinä on mm. runsas vuokra-asuntojen tarjonta ja väestön vähentyminen. Haja-asutusalueilla olevien tilojen vaikea vuokraaminen. Riskinä on myös vuokranmaksukyvyyn heikkeneminen ja siitä kertoo tämän hetken runsaat vuokrasaamiset. Talojen kertynyt korjausvelka on suuri riski.

Yhtiön lainoja ei ole korkosuojattu.

3. UUDENKAUPUNGIN SATAMA OY

Liikevaihto: Tavoite; Sataman liikevaihto on 3.297.000 €. Ei toteutunut.

Liikevaihto vuonna oli 2023: 1.917.000 €.

Liikevoitto: Tavoite: Sataman liikevoitto on 25 %. Ei toteutunut. Liikevoitto vuonna 2023: -30,76 %. Yhtiön toiminta oli tappiollista.

4. YARDIA OY

Yardia Oy:n sulautuminen Uudenkaupungin Satama Oy:n ei toteutunut alustavan suunnitelman mukaan vuonna 2023.

Onko Yardia Oy:n talous kunnossa? Onko vuokralaiset pysyviä? Riskinä on vuokralaisten pysyvyys ja lainojen maksukyvyyn turvaaminen.

Mikä on Yardia Oy:n omistamien kahden teollisuushallin kunnostamistarve? Hallit ovat vanhoja ja vaativat korjauksia.

Missä kunnossa on Talttatie 3:n teollisuushalli? Entä vuokrausaste? Riittääkö vuokratulot käyttö- ja kunnostuskustannuksiin?

Muita huomioita:

Uudenkaupungin kaupungin konserniin kuuluvien säätiöiden valvonta puutteellista. Isännöintiä on hoidettu huonosti, mm. vuoden 2022 tilinpäätökset käsittelemättä säätiön hallituksessa vuoden 2023 aikana, koskee Kalannin Palvelukeskussäätiötä ja Uudenkaupungin Palvelutalossäätiötä (joka ei kuulu konserniin).

Onko kaupunginhallitus vastuussa hallituksen jäsenten valitsemisesta muutostilanteesta? Kalannin Palvelukeskussäätiön hallituksen jäsenyydestä pyysi eroa kaksi jäsentä tammikuussa 2023. Miksi kaupunginhallitus ei valinnut uusia jäseniä heidän tilallensa?

5. KASVUN JA OPPIMISEN PALVELUT

Toiminnalliset tavoitteet toteutuivat pääosin. Perusopetuksen kehittyvät kumppanuudet -painopisteen osalta palvelukeskuksen ja hyvinvointialueen yhdyspintatyö ei toiminut tavoitellusti.

Uudessakaupungissa aiemmin toteutetulla moniammatillisella oppilashuollon yhteistyöllä ja varhaisen puuttumisen mallilla saavutettiin erinomaisia tuloksia. Oppilashuollon siirryttyä Varhalle tämä toimintamalli valitettavasti päättyi. Erityisesti koulupsykologien ja koulukuraattorien palveluista on ollut suuri puute. Syksyllä 2023 julkaistun kouluterveyskyselyn tulokset ovat monin osin huolestuttavia. Tilanteeseen on saatava parannus, mutta pelkästään kaupungin omin toimenpitein se ei onnistu.

Sote -uudistuksen jälkeen kasvun ja oppimisen palveluista kertyy 45 % kaupungin ulkoisesta toimintakatteesta. Esi- ja perusopetus sekä lukiokoulutus on toteutettu kustannustehokkaasti koko maan keskiarvoa ja verrokkikuntia edullisemmin. Sen sijaan varhaiskasvatus on mainittuja verrokkeja kalliimpaa. Kustannukset lasta kohden nousivat 2023 edelleen selvästi, kahta päiväkotia lukuun ottamatta. Lisäksi päiväkotiyksiköiden välillä oli varsin suuria eroja lapsikohtaisissa kustannuksissa. Kalleimman ja edullisimman päiväkodin välinen ero oli 57 %.

Kalannin koulun korjauksiin, joiden tavoitteena oli jatkaa koulun käyttöikä viidellä vuodella, käytettiin 2023 vielä 1,8 miljoonaa euroa. Korjaukset valmistuivat, mutta oireilu korjatuissa tiloissa jatkui osin edelleen. Uudenkaupungin yhtenäiskoulu joutui edelleen toimimaan ahtaissa väistötiloissa. Wintterin rakentaminen ja varustelu eteni aikataulussa ja kustannusarviossa hyvin pysyen.

Opetuksessa olevien oppilaiden määrä laski edelleen. Pyhämaan koulun oppilasluku 22 läheni kriittistä 20:n rajaa. Osana kaupungin talouden sopeuttamista ehdittiin jo esittää Pyhämaan koulun lakkauttamista 1.8.2024 alkaen. Koululle päätettiin kuitenkin antaa kahden vuoden jatkoaika. Säästöjen saavuttamiseksi mm. leikattiin muissa kouluissa annettavan opetuksen määrää. Lakkautukseen palataan vuoden 2026 talousarvion yhteydessä, ellei koulun oppilasmäärä nouse pysyvästi yli 20:n. Oppilaskohtaiset kustannukset Pyhämaan koulussa ovat yli kaksinkertaiset keskustan kouluihin verrattuna. Myös kiinteistö tarvitsee investointeja. Näin pienen kouluyksikön jatkuva ylläpito voidaan kyseenalaistaa kustannusten, koulujen oppilaiden tasapuolisen kohtelun ja opetuksen laadun näkökulmasta.

Hakametsän koulussa muunkielisten oppilaiden määrä on kasvanut suureksi. Se on johtanut huolestuttavaan kehitykseen, jossa ns. kantasuomalaisten oppilaiden vanhempia on alkanut vaatia lastensa sijoittamista muihin kouluihin. Segregoitumiskehitys pitää pystyä katkaisemaan alkuunsa. Muutoin asukasrakenteen eriytyminen erityisesti Hakametsässä ja kaupungissa alkanut jengiytyminen uhkaavat johtaa ikäviin ja vaikeasti hallittaviin seurauksiin. Tämä kehityskulku täytyy pystyä pysäyttämään.

Uusikaupunki on hakenut aktiivisesti hankerahoitusta opetukseen ja varhaiskasvatukseen. Siinä on onnistuttu kiitettävän hyvin. Vuonna 2023 oli käynnissä 18 hanketta, joista perusopetuksessa 11, varhaiskasvatuksessa 6 ja lukiassa 1 hanke. Rahoitusta on saatu valtiolta 1,5 miljoonaa euroa, omarahoitusosuuden ollessa 198 000 euroa, eli yhteensä 1,7 miljoonaa euroa. Tästä oli 1.9.2023 käytettävissä vielä 693 000 euroa.

Hankerahoituksella on kyetty toteuttamaan monia tärkeitä asioita, jotka muuten olisivat jääneet toteutumatta. Esimerkiksi ns. tasa-arvorahalla on parhaimmillaan kyetty palkkaamaan 3 opettajaa ja 5 lastenhoitajaa tai avustajaa varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen. Rahoitus on kohdistettu erityisesti S2 -opetukseen. Valtion hankerahoituksen määrä laskee rajusti lähivuosina. Kaupunki joutuu jatkossa resursoimaan S2 -opetusta omin varoin.

6. YHTEISTYÖ VARHAN JA UGIN HYVINVOINTI- JA VAPAA-AIKAPALVELUJEN VÄLILLÄ

Sote-palvelujen Varhalle siirtymisen jälkeen ovat molemmat toimijat järjestäneet omilla tahoillaan mm. ehkäisevää päihdetyötä, maahanmuuttotyön koordinaatiota, liikenneturvallisuustyötä, kuntouttavaa työtoimintaa, mielenterveyden edistämistä, väkivallan ehkäisyä. Näissä asioissa on toiminut lukuisia sekä Varhan että Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelujen vastuulla olevia työryhmiä. Yhteistyö on ollut hajanaista ja kokeilevaa. Työryhmien toiminnasta ja yhteistyöstä ei ole aktiivisesti raportoitu Hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunnalle. Lautakunnan käsittelyssä on ollut °Lausunto Varhalle alueellisesta hyvinvointisuunnitelmasta.

Yhteistyötä ja työryhmien toimintaa tulee selkeyttää ja asettaa realistiset tavoitteet. Yhteisiä rajapintoja pitää edelleen tarkastella ja sopia työnjaosta.

7. HYVINVOINTIRAPORTTI

Tarkastuslautakunta sai ajoissa tämän vuoden Hyvinvointiraportin tarkasteluun, toisin kuin viime vuonna. Kunnan lakisääteisenä tehtävänä on huolehtia asukkaiden hyvinvoinnista. Hyvinvointiraportissa ei ole huomioitu kaikkia väestö- ja ikäryhmiä. Miten kokevat muut kuin kouluikäiset oman hyvinvointinsa? Ikäihmisten määrä on merkittävän suuri jo tälläkin hetkellä. Ei riitä, että mainitaan tilastotiedoissa, millä alueella ikäihmiset asuvat, erityisesti vanhemmat naiset. Raportissa tulee olla omat kokonaisuudet eri ikäryhmille.

Uudenkaupungin huono-osaisuusindeksi on Varsinais-Suomen korkeimpia ollen 105,7. Varsinais-Suomen indeksi on 89,6. Tämä aiheuttaa mm. lisääntynyttä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tarvetta. Kouluterveyskyselyssä tuli esille koululaisten huomattavasti lisääntynyt sähkösavukkeiden käyttäminen ja kokeilu erityisesti 4.–5. luokkalaissa. Huomioitava on myös, että heillä on kiusaamiskokemuksia enemmän kuin edellisessä kyselyssä v.2021. Myös 8.–9. luokkalaisten kiusaamiskokemukset ovat kasvusuunnassa.

Erityinen huomio toimenpiteineen tulee kohdentaa huono-osaisuuden vähentämiseen kaikissa ikäryhmissä. Tärkeää on myös puuttuminen kouluikäisten kiusaamiskokemuksiin ja sähkösavukkeiden käyttöön.

HYTE-kertoimen hyödyntäminen jää hämärän peittoon. HYTE-kertoimen periaate ja tarkoitus on selvitetävä, erityisesti mitä HYTE-kerroin tarkoittaa Uudenkaupungin kannalta.

Hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunnan tulee edelleen, kuten vuoden 2022 tarkastuskertomuksessa jo todettiin, hakea ja saada tietoa HYTE-kertoimesta ja -tavoitteista. Lisäksi lautakunnan pitäisi saada tietoa enemmän yhteistyöstä Varhan kanssa.

8. HYVINVOINTI JA VAPAA-AIKAPALVELUJEN ARVIOINTIA

Kulttuurikeskus Crusellin Crusell-salissa pidettiin kulttuuripalvelujen järjestämänä monia erilaisia konsertteja ja esityksiä. Valtakunnallisesti tunnettujen ja suosittujen artistien konsertteihin tuli yleisöä kauempaakin ja ne olivat loppuunmyytyjä. Suosittuja olivat myös neljästi vuodessa järjestettävät Uki Open Stage -lava on vapaa-tilaisuudet. Vakka-Suomen musiikkiopisto piti lukuisia ilmaisia, osin varsin korkeatasoisia oppilaskonsertteja, näiden yleisömäärät olivat valitettavan alhaisia. Tiedottamisen lisääminen ja kohdentaminen oikeille kanaville saattaisi lisätä kiinnostusta ja yleisömäärää. Ukrainan kansallispäivänä kulttuuripalvelujen yhdessä ukrainalaisten kanssa järjestämän näyttävän ja erittäin korkeatasoisen konsertin yleisössä oli paljon ukrainalaisia, mutta uusikaupunkilaistenkin olisi toivonut tulevan paikalle. Toivottavasti konsertti saa jatkoa ja lisää mainontaa, jotta yleisö löytää tilaisuuden. Kulttuuriluotsipalvelu on tärkeä palvelu niille, jotka eivät muuten lähtisi tilaisuuksiin tai löydä mieluista toimintaa tai harrastusta. Tarvetta ja käyttäjiä on ollut Crusellin alakerrassa käyttöön otetulla erityisesti nuorille tarkoitettulla bänditilalla, joka tarjoaa ilmaisen harjoittelutilan soittimeen ja äänentoistolaitteineen. Crusellin Liljelund-halli ja Kalannin kirjaston Raimon kammari ovat erinomaisia, ilmaisia näyttelytiloja, molemmissa oli tasokkaita ja monipuolisia näyttelyjä vuoden aikana. Kirjaston remontin vuoksi keskikaupungilta puuttuu näyttelytila.

Onnistunut tapahtuma oli perinteinen Lasten kuu marraskuu, jolloin järjestettiin maksuttomia esityksiä koulupäivien aikana varhaiskasvatus- ja koululaisryhmille ja koko perheen tapahtumia myös iltaisin ja viikonloppuisin eri puolilla kaupunkia. Hehku-karnevaalistakin alkaa tulla perinne ja se sai paljon kaupunkilaisia liikkeelle.

Wahlbergin museotalo tarjoaa monipuolisia palveluja niin kaupunkilaisille kuin muillekin Uudenkaupungin historiasta kiinnostuneille. Seinätön museo mahdollistaa tutustumisen kaupunkiin mobiilisovellusreittejä käyttäen. Museo järjesti myös suosittuja pakopelejä. Museossa toteutettiin monipuolinen kuvin, tekstein ja visuaalisin keinoin toteutettu ansiokas näyttely ”Merikapteenien kahdeksan tarinaa”, joka esitteli Uudenkaupungin merenkulun historiaa purjelaivakaudella henkilötarinoitten kautta.

Kaupunginkirjaston tarjoamat palvelut ovat edelleen olleet rajalliset kirjastoremontin pitkittymisen vuoksi. Kirjasto on toiminut väistötiloissa kohta neljä vuotta. Kirjaston peruskorjaus on edennyt sisätiloihin ja toteutetaan perinnerakentamisen arvoja kunnioittaen, jotta historiallisesti arvokkaan talon henki säilyy. Peruskorjaus valmistuu tammikuussa 2025.

Vakka-Suomen kansalaisopiston kurssi-, luento-, opintopiiri- ja näyttelytarjonta Uudessakaupungissa on runsasta, monipuolista, laadukasta ja suuren osallistujamäärän saavuttavaa. Syyslukukauden 2023 ohjelmassa oli yli 160 kurssia tms. Kurssitarjonta tavoittaa täällä poikkeuksellisen hyvin myös lapset ja nuoret, erityisesti kuvataidekoulu, tanssi ja baletti. Varttuneen väestön keskuudessa esimerkiksi erilaiset kädentaitojen kurssit ja historialluennot ovat hyvin suosittuja. Monelle ikääntyneelle kurssit tarjoavat ainoat viikottaiset sosiaaliset kontaktit. Nuorehko aikuisväestö tavoitetaan huonommin, heidän elämäntilanteestaan johtuen. Maahanmuuttajien suomen kielen opetuksessa opistolla on merkittävä rooli.

Kaupungin rahoitusosuus Vakka-opistolle on pysynyt euromääräisesti vakaana, 158 00 € vuonna 2023. Kustannusten nousu vaikuttaa kuitenkin suoraan vähentävästi Uudessakaupungissa toteutuvan opetuksen määrään.

9. KAUPUNGIN HENKILÖSTÖ

Uudenkaupungin kaupungin palveluksessa olevan varsinaisen henkilöstön määrä vuonna 2023 oli 467 henkilöä. Henkilöstön määrä väheni noin puolella koska he 1.1. 2023 siirtyivät liikkeen luovutuksella Varsinais-Suomen hyvinvointialueelle (VARHA). Kaupungin palveluksessa oli vuoden lopussa määräaikaiset mukaan lukien 601 työntekijää (v. 2022 1159). Henkilöstön keski-ikä oli 48,4 vuotta (v. 2022 46,9 v). Henkilökunnasta 79 % oli naisia ja 21 % miehiä.

Positiivisina asioina ja strategian tavoitteet toteutuivat:

- Sairauspoissaolojen määrä on vähentynyt. Sairauspoissaoloja oli keskimäärin 12,2 pv/henkilö (v. 2022 19,7 ja v. 2021 15,7). Samoin tapaturmien määrä on vähentynyt 46 %. Lisäksi vakavia tapaturmia oli huomattavasti vähemmän.
- Lähtövaihtuvuus väheni merkittävästi edellisen vuoden tasosta, lähtövaihtuvuus on ollut 6,6 %, (v.2022 13,83 % ja v.2021 9,81 %), paitsi hallinto- ja elinvoimapalveluissa jopa 24,5 %, ilman eläköitymistä 14,3 %.
- Kaupungin työterveyshuolto on siirtynyt Mehiläinen Oy:lle, ja toimintamalli on siirtynyt entistä enemmän varhaiseen puuttumiseen.

- Perehdyttämiseen on otettu käyttöön sähköinen perehdytysohjelma Intro. Miten Intron perehdytyksen onnistumista seurataan?
- Osaamisen lisääminen ja tietojen päivittäminen on positiivista.

Negatiivisina huomioina:

- Henkilöstömenot ylittyivät vajaalla 0,2 miljoonalla eurolla, 0,6 %:lla. Määräaikaisten palvelusuhteiden osuus henkilöstöstä oli n. 22 %. Eniten määräaikaista palvelusuhdetta oli kasvun ja oppimisen palveluissa.
- Vanhuuseläkkeelle jäi v. 2023 yhteensä 12 henkilöä. Vuosina 2024–2026 on vakinaisesta henkilöstöstä jäämässä vanhuuseläkkeelle arviolta 54 henkilöä.
- Uudenkaupungin kaupungin strategisena tavoitteena on olla houkutteleva työpaikka. Kaupungissa käynnistyi syksyllä 2023 talouden sopeuttamisohjelma ja koko henkilöstöä koskevat yt-neuvottelut, jonka johdosta oli rekrytointikielto.

10. YÖLLISEN AJOKIELLON ARVIOINTI

Uudenkaupungin keskustassa on pitkään koettu ongelmia yöaikaisesta melusta ja liikennehäiriöistä, joita aiheuttavat erityisesti nuoret mopoilla ja mopopautoilla. Kesällä 2023 kaupunki kokeili ajokieltoa L-luokan ajoneuvoille klo 22–06 välisenä aikana 1.6.–30.9. Ajokiellon tarkoituksena oli vähentää häiriökäyttäytymistä ja melua.

Ajokiellon aikana asetettiin liikennemerkkit, mutta niissä mainittiin myös traktorit, mikä ei vastannut alkuperäistä päätöstä. Lisäksi liikennemerkkeihin lisätty "tonteille ajo sallittu" -lisäkilpi teki valvonnan haastavaa ja aiheutti epäselvyyksiä ajokiellon kattavuudesta. Poliisi ei raportoinut yhtään sakkotustapausta kiellon aikana.

Vaikka asukkaat kokivat melun vähentyneen keskustassa, ajokielto ei ratkaissut ongelmaa kokonaisvaltaisesti, vaan siirsi sen keskustan ulkopuolelle. Häiriökäyttäytyminen keskittyi muun muassa Vakka-Suomen kadulle, S-kaupan parkkipaikalle, Santtion venerantaan, Hakametsän koulun ympäristöön ja Suukariin. Tämä johti myös liikenteen rajoittamiseen S-kaupan lähistöllä yöaikaan.

Ajokiellon tarpeellisuutta voi arvioida suhteessa Tieliikennelain 54 §:ään, joka kieltää tarpeettoman ja häiritsevän ajon kaikilla ajoneuvoilla. Tämän perusteella ajokielto oli turha ja aiheutti ylimääräisiä haittoja, kuten mainevahinkoja ja vastakkainasettelua nuorten ja aikuisten välillä.

Alkuvuodelle 2024 oli suunniteltu palautetilaisuus, joka kokoaisi yhteen kaikki sidosryhmät, kuten poliisin, nuorisovaltuuston, nuoret, yrittäjät ja keskustan taloyhtiöiden edustajat. Tavoitteena oli tarjota foorumi avoimelle keskustelulle ja näkemysten jakamiselle. Tilaisuutta ei ole järjestetty talven aikana, mikä on jättänyt avoimeksi tärkeän keskustelukanavan.

Kaupunginhallitus ei ole käsitellyt asiaa uudelleen vuonna 2024. Sen tulisi arvioida kokeilun vaikutuksia ja asukkaiden sekä yrittäjien palautteita ennen jatkotoimenpiteiden päättämistä. Lisäksi olisi hyödyllistä selvittää, miten vastaavia ongelmia on ratkaistu muissa Suomen kunnissa, jotta löydetäisiin kestäviä ratkaisuja Uudenkaupungin liikenneongelmiin.

5. KAUPUNGINHALLITUKSEN TOIMENPITEET V. 2022 ARVIOINTIKERTOMUKSEN HAVAINNOISTA

Kaupunginhallitus on 9.10.2023 käsitellyt viranhaltijoitten valmistelemaat vastaukset, jotka on sitten saatettu valtuuston ja tarkastuslautakunnan tiedoksi. Alla on luettelo olennaisimmista. Kaupunki on kohtuullisen hyvin reagoinut lautakunnan huomioihin.

1. UUDENKAUPUNGIN EETTISET OHJEET

– laadittu ja hyväksytty (kvalt. 30.10.-23 § 78)

2. VIESTINNÄN YLEISET OHJEET

– laadittu ja hyväksytty (khall. 15.1.-24 § 14)

3. TEOLLISUUSJÄTEVEESISOPIMUKSET

Kaupunginhallitus on vastannut ”tarkoituksena on uudistaa Vakka-Suomen Veden ja kuntien sopimukset vuoden 2024 aikana. Neuvotteluista on alustavasti sovittu kuntien kanssa”. Vesilaitosjohtajan Kim Westerholmin mukaan sopimuksia on U:gissa tehtynä 10, Laitilassa 3 ja Kustavissa 2 kpl. - Hän on myös vahvistanut sopimusten päivittämiseen tähtäävien neuvottelujen alkaneen ja tavoitteena on saada ne päätökseen kuluvan vuoden kuluessa. - Uusien jätevesisopimusten perusajatus on se, että jokainen maksaa jätevedestään puhdistusmaksun, joka puolestaan perustuu jäteveden laatuun. Lisäksi muut sopijakunnat tekevät erillisen sopimuksen U:gin Veden kanssa jäteveden johtamisesta U:gin Veden verkostossa.

4. KRÄKIN TALON VÄESTÖNSUOJATILAT

Kaupunki hankki ja rahoitti (osin valtionosuudella) vuonna 1986 kaksi noin 37 m² suuruista väestönsuojatilaa Kiinteistö Oy Koulukatu 7:stä. Toisen eli talon oman vss-tilan rakentaminen ja sen rahoittaminen olisi yksiselitteisesti kuulunut kiinteistöyhtiölle itselleen ja ilman, että kaupungin olisi pitänyt olla siinä missään roolissa.

Toisen vss-tilan rakentamista perusteltiin sillä, että se palveli linja-autoaseman ja muuta liikkuvaa väestöä eli että se oli ns. yleinen väestönsuojatila. Tilojen käyttö ja merkitys on tällä hetkellä epäselvä sen vuoksi, että väestönsuoja-asiat siirtyivät ensin pelastuslailla (laki 379/2011) kunnilta pelastustoimen vastuulle ja sitten 1.1.2023 alkaen hyvinvointialue Varhalle. Asia pitää ensi tilassa selvittää.

Kaupunginhallituksella ei ole riittänyt tarmoa selvityttää asiaa. Se tyytyy vain toteamaan ”VSS-tilat ovat edelleen kaupungin omistuksessa. Tällä hetkellä tilassa toimii kirpputori”. Vastaus ei pidä paikkaansa, koska kirpputorin tilana on toimintaa harjoittaman yksityisen omistama kellarikerroksen myymälä ja VSS-tilat voivat olla korkeintaan varastokäytössä.

SoTen myötä palo- ja pelastustoimi siirtyi Varhalle, jolle paloaseman tilat on vuokrattu. Paitsi kyseisten kahden vss-tilan outo hankintahistoria niin jotain selvennystä kaipaa toisen eli yleisenä väestönsuojana

toimiva vss-tila, joka lienee edelleen kaikkine vss-tarvikkeineen ja niitten huoltoineen kaupungin eli tilojen omistajan kontolla?

5. RAKENNUSHANKKEIDEN VIIVÄSTYMISET JA KUSTANNUSTEN NOUSU

Tarkastuslautakunta kiinnittää jälleen huomiota korjaushankkeiden aikatauluihin ja kustannusten karkaamiseen, sekä lisätöiden suureen osuuteen. Kaupunginhallituksen vastauksessa KH 9/10–23 §263 ei esitetty mitään konkreettisia toimia asioiden parantamiseen, vaan lähinnä todettiin tilanne.

Kokonaisvaltainen arviointi tilojen tulevista remonteista puuttuu luottamushenkilöiltä, jolloin heidän on vaikea arvioida, onko hankkeeseen järkevää lähteä vai olisiko mahdollinen uudisrakentaminen korjaamisen sijaan parempi vaihtoehto. Lisäksi he voivat silloin arvioida tilannetta kokonaisvaltaisemmin.

Näin suurien viivästysten, lisätöiden ja lisäkustannusten kattaminen onnistuu vain julkisen sektorin hankkeissa.

6. PÄÄKIRJASTON REMONTTI

Pääkirjaston lainaustoiminta siirtyi 1.6.2020 väistötiloihin, joista aiheutuu vuosittain yli 100.000 euron vuokratulot. Hankkeen rakennusurakasta on tehty loppuvuodesta sopimus Rakennus Lehtonen OY:n kanssa ja tilojen pitää sovitusti olla valmiina vuoden 2025 alussa. Tämän jälkeen kirjasto voisi aloittaa paluumuuton.

Vaikka vanhan ja pinta-alaltaan suuren puurakennuksen erivaiheiset purkutyöt ja suunnittelu ymmärrettävästi ottavat oman aikansa niin yli 4, 5 vuoden peruskorjausajassa on puolet liikaa. Kellään muulla kuin julkisella toimijalla ei olisi taloudellisia resursseja vastaavaan hidasteluun ml. yhteensä lähes 0,5 ME:n väistötilavuokrat!

Remontin aikataulu on venynyt merkittävästi alkuperäisestä suunnitelmasta. On tärkeää varmistaa, että jatkossa aikataulua seurataan tiiviisti ja ongelmiin puututaan heti. Viivästyksset ovat lisänneet kustannuksia ja haitanneet kirjaston toimintaa. Vanhojen rakenteiden purkaminen ja esiin tulleet ongelmat ovat vaatineet lisätöitä, ja niiden hallinta on ollut haastavaa.

Jatkossa lisätöiden vaikutus kustannuksiin ja aikatauluun tulee arvioida tarkasti. Projektin valmistuttua tulisi analysoida, mitä tehtiin väärin ja miten jatkossa vastaavilta ongelmilta vältytään.

Vuoden 2023 talousarviossa kirjaston peruskorjaukseen oli varattu 1 856 000 euroa, josta käytettiin 313 131 euroa. Loput 1 542 869 euroa siirrettiin vuodelle 2024. Kokonaisuudessaan remontiin ja siihen liittyvät kokonaiskustannukset nousevat suuriksi, kun huomioidaan kaikki kustannukset 2020 alkaen.

Asiakkaille ja henkilökunnalle tulee tiedottaa säännöllisesti remontin etenemisestä ja muutoksista. Hyvä viestintä auttaa ylläpitämään luottamusta kirjaston toimintaan ja vähentää tyytymättömyyttä palveluiden tilapäisistä rajoituksista. Väistötilojen ahtaus ja työolosuhteiden heikkeneminen ovat vaikuttaneet henkilökunnan työhyvinvointiin ja asiakaskuntaan. On tärkeää huomioida nuorempi ikäpolvi, joka ei ole käynyt yläkoulun tai lukion aikana "oikeassa" kirjastossa, vaan väistötilakirjastossa.

Tulevaisuudessa on laadittava kattavammat hankesuunnitelmat ja tutkittava projekteja perusteellisemmin ennakkoon, jotta yllätyksiltä vältytään.

7. A-SAIRAALAN REMONTIT JA INVESTOINNIT

A-sairaalan remontit ja investoinnit ovat olleet ja tulevat olemaan huomattava taloudellinen rasite Uudenkaupungin kaupungille.

Projekteissa suuret budjettilylykset, lisätyöt ja niistä johtuvat lisäkustannukset viittaavat tarpeeseen parantaa projektinhallintaa, suunnittelua ja valvontaa tulevaisuudessa.

On välttämätöntä tarkastella kriittisesti näitä ongelmakohtia ja tehdä tarvittavat parannukset, jotta vastaavat ongelmat voidaan välttää tulevissa projekteissa.

Vuokrahistoria huom. alleviivattu

KHALL 05.11.2018 § 309 pöytäkirjan mukaan Uudenkaupungin kaupunki vuokrasi tiloja sairaanhoitopiiriltä 14 €/m².

Tämän jälkeen tiloihin on tehty huomattavaa perusparannusta, ja nykyinen vuokrataso on mahdollisesti edullisempi Varhalle. Asian suora vertailu on hankalaa, koska osa vuokrasopimuksista on sairaanhoitopiirin ajoilta.

Remontit ja Investoinnit Ennen Vuotta 2023

Kokonaiskustannukset vuosina 2019–2022 olivat 8 186 000 €.

Remontit Vuonna 2023

Vuonna 2023 alkuperäisessä talousarviossa A-sairaalan remontointiin oli varattu 500 000 euroa. Talousarviota muutettiin myöhemmin lisäämällä siihen 268 000 euroa, mikä nosti kokonaisbudjetin 768 000 euroon. Rahaa käytettiin 599 500 € ja 168 000 € siirrettiin vuodelle 2024.

Vuoden 2023 urakat sisälsivät vesikaton uusimisen ja jäähdytyksen rakentamisen C-, D- ja E-siipiin (418 376 €), jäähdytyksen rakentamisen A- ja B-siipiin (261 624 €), sekä pohjakerroksen sosiaalityötilojen muutokset.

Kokonaisurakkasumma vesikaton ja jäähdytyksen osalta oli 680 000 €, josta osa jakautuu vuodelle 2024. Lisäksi lisätyöt maksoivat 127 098 €. (18,7 %)

Kokonaiskustannukset 2019–2023

Hankintahinta 1,5 milj. €

Kokonaiskustannukset vuosina 2019–2022: 8 186 000 €

Kokonaiskustannukset vuonna 2023: 599 500 €

Inspiran Selvityksestä A-Sairaalaan Liittyen

Inspira on laatinut selvityksen (14.8.2023) Uudenkaupungin sote- ja pelastuskiinteistöjen järjestelyvaihtoehtoista, johon sisältyy myös A-sairaalan vuokrasopimukset ja tilojen käyttö. Lisäksi mainitaan tulevaisuuden näkymiä omistusjärjestelyiden suhteen. Vuokrasopimuksissa on otettu huomioon sekä nykyiset että tulevat tilatarpeet.

Muut Havainnot

Pysäköintialueen valaistuksen rakentaminen on siirtynyt hankkeen kilpailutukseen tulleen valituksen takia. Keittiösiiven purkamiselle ei ole vielä määritelty ajankohtaa. Alueella olevien tunneleiden korjaus tulee myös eteen niiden huonon kunnan vuoksi. mitä muuta tulee korjattavaksi lähiaikoina? Lisätöiden osuus on edelleen suuri.

8. MERITUULIKOTI

Tyynelän osaston peruskorjausprojekti käynnistyi urakkasopimuksen allekirjoituksella 3. kesäkuuta 2022. Urakkatyöt jatkuivat läpi vuoden 2023, keskittyen tilojen rakenteellisiin ja turvallisuuteen liittyviin parannuksiin.

Vuoden 2023 aikana kohdattiin useita haasteita, jotka lisäsivät kustannuksia ja viivästyttivät projektin valmistumista.

Vuoden 2023 talousarvio ja toteutuneet kustannukset jakautuivat seuraavasti. Määräraha oli 1 549 000 euroa ja urakkahinta 1 793 144 euroa (alv 0 %), jaettuna vuosille 2022–2024. Vuoden 2023 aikana käytettiin 1 437 686 euroa. Jäljelle jäänyt määräraha oli noin 111 000 euroa, joka siirrettiin vuodelle 2024.

Työ valmistui 12. maaliskuuta 2024. Lopullinen urakkasumma on 2 191 151 euroa (alv 0 %). Lisätöiden osuus on 22,2 %, mikä on huomattavan suuri kuten kaupungin hankkeissa yleisesti näyttää olevan trendinä. Lisäksi aikataulu venyi tässäkin projektissa pitkäksi.

Jatkossa tulisi tarkastella, mitä meni pieleen ja tehdä korjaavat toimenpiteet, jotta vastaavilta ylityksiltä vältyttäisiin.

Merituulikodissa tullaan tekemään myöhemmin vielä muitakin korjauksia ja toimenpiteitä.

9. VERROKKIKAUPUNKIEN MÄÄRITTÄMINEN

Kaupunki on todennut, että toiminta- ja talousanalyseissä verrokkikaupunkeina yleensä käytetään kaupunkeja Huittinen, Akaa, Äänekoski ja Orimattila sekä elinkeinotoiminnan kehittymisen tarkastelussa seutukaupunkeja Huittinen, Kauhajoki, Jämsä, Loimaa ja Raahe.

Yhtenä voisi olla myös rannikkokaupunki Loviisa, jonka asukasluku on sama kuin meillä.

Tarkastuslautakunta on omassa resurssikyselyssään valinnut verrokkikaupungeiksi Paraisen, Valkeakosken, Loimaan, Forssan, Loviisan ja Raahen (Rauman tietyin varauksin).

10. KAUPUNGINJOHTAJASOPIMUS

Kaupunki toteaa, etteivät ”nykyiset kuntalain asiaa koskevat säännökset tai kaupungin toimintaympäristön muutokset luo perustetta johtajasopimuksen muuttamiseen”. Kysymys ei ole koskaan ollut sopimuksen muuttamisesta, koska se edellyttäisi kummankin osapuolen suostumusta. Kyse on ollutkin vain muodollisesta päivittämisestä vastaamaan tällä hetkellä voimassa olevia kuntalain säännöksiä. Tosiasia kun on se, ettei vuonna 2012 tehtyä johtajasopimusta voitaisi lainkaan soveltaa tai se tuottaisi melkoisia hankaluuksia todellisessa tilanteessa.

Asia on periaatteellisesti merkittävä sisäisen valvonnan näkökulmasta. Hallintosäännön 35 §:n mukaan kaupunginhallitus vastaa sopimusten hallinnan ja sopimusvalvonnan järjestämisestä. Kaikkien sopimusten tulisi olla päivitettyjä ja sellaisenaan sovellettavissa kaikissa eri tilanteissa.

Kuntaliitto aikoo kuitenkin lähiaikoina julkaista uutta ohjeistusta johtajasopimuksiin. Voi olla myös niin, että ensi vuoden keväällä käytävien kuntavaalien jälkeen valittava uusi kaupunginhallitus ja sen puheenjohtaja ovat nykyistä muutosmyönteisempiä.

11. TEKNISEN LAUTAKUNNAN ETÄKOKOUKSET

Tarkastuslautakunnalle on tullut useita yhteydenottoja siitä, että tekninen lautakunta edelleen pääsääntöisesti pitää kokouksensa Teamsin välityksellä etänä. Tähän ei liene olemassa mitään muuta syytä, kuin puheenjohtajan työskentely arkipäivät pääkaupunkiseudulla. - Vaikka hallintosääntö sinänsä hyväksyykin molemmat kokoustavat, on silti yksiselitteisen selvää, että etäkokous on selkeästi poikkeus pääsääntöisestä tavasta kokousta fyysisesti yhdessä ja samassa kokoustilassa.

Koska kaikissa lautakunnassa on nimettynä varapuheenjohtaja, tulee myös teknisen lautakunnan vakavasti harkita paluuta normaaliin kokouskäytäntöön ja tehdä siitä tarvittaessa erillinen päätös.

6. TARKASTUSLAUTAKUNNAN HAJAHUOMIOITA TILIVUODELTA

1. VANHUS- JA VAMMAISNEUVOSTO SEKÄ NUORISOVALTUUSTO

ovat kuntalaisia edellytettyjä toimielimiä, joitten tarkoitus on varmistaa ja parantaa kyseisten erityisryhmien osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksia kunnassa. Kaikissa em. toimielimissä on ollut positiivisen vireä ja innostunut ote asioihin, ja ne ovat paitsi järjestäneet monia omia aktiviteettejaan myös saaneet lisää vaikuttavuutta nimettyään oman edustajansa puheoikeuksin hyvinvoinnista vastaavaan lautakuntaan, nuorisovaltuusto myös kaupunginvaltuustoon. – Hyvinvointialue Varhassa on lakisääteisesti vastaavat toimielimet mutta niitten käytännön toiminta etsii vielä muotoaan. On tullut selväksi, ettei niistä tule paikallisten toimijoiden kilpailijaa, koska asukkaiden osallistuminen on nimenomaan perustason kuntakoh- taista lähidemokratiaa.

2. OSALLISTUVAN BUDJETOINNIN (OSBU) KESKEYTTÄMINEN

Valtuustoaloitteen pohjalta käynnistynyt osallisuushanke jatkui tilivuonna siten, että eri työpajoissa tehdyistä ehdotuksista äänestettiin hankkeet toteutettavaksi osin vielä kuluvana vuonna. Entisiin kuntakeskuksiin (Kalanti, Lokalahti, Pyhämaa ja maalaiskunta /saaristo) kohdennettiin yhteensä 65.000 euron määräraha.

On erikoista ja hyvin kaupunginhallituksen arvovalintaa kuvaavaa, että talouden sopeuttamisprosessissa (jossa säästötavoite on noin kolme miljoonaa euroa) kaikkein ensimmäiseksi ja turhimmaksi (?) kohteeksi valikoitui osallistuvan budjetoinnin määrärahan karsinta. On käsittämätöntä, että siinä vaiheessa, kun hankkeessa seuraavana olisi alueellisesti ollut vuorossa keskikaupunki, se keskeytettiin ja budjetista poistettiin kaikki OSBU:n rahat. - Onkin surkukupaisaa lukea 1.8.2023 voimaantulleen hallintosäännön 37 §:ää, jossa kaupunginhallituksen erääksi tehtäväksi on määrätty ”päättää asukasbudjetoinnin jakoperusteet”. Olisiko em. säännös pitänyt samalla tarpeettomana kumota?

Hallitus ei ole tainnut koskaan perehtyä kuntalain tärkeimpään eli ensimmäiseen pykälään ”Tämän lain tarkoituksena on luoda edellytykset kunnan asukkaiden itsehallinnon sekä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutumiselle kunnan toiminnassa”.

3. KAUPUNGINHALLITUKSEN JAOSTOT

Uusitussa hallintosäännössä kaupunginhallituksen alle perustettiin 1.8. alkaen kaksi uutta jaostoa eli kaupunkisuunnittelujaosto sekä konserni- ja elinvoimajaosto. Ensin mainittu on toiminut aktiivisesti (kuluvana vuonna allokoitu 14 kokousta) ja sen esityslistat ja pöytäkirjat ovat vähintään otsikkotarkkuudella julkaistuinä Dynasty-palvelussa. – Pöytäkirjojen osallistujalistasta huomaa sellaisen erikoisuuden, että jaoston virallisissa kokouksissa ovat yhtäaika toisinaan olleet paikalla paitsi vakituinen jäsen, myös hänen henkilökohtainen varajäsenensä.

Konserni- ja elinvoimajaosto ei pöytäkirjatietojen perusteella olisi kokoontunut tähän mennessä kertaakaan. Jaostoon kuuluvat kaupunginvaltuuston puheenjohtaja sekä kaupunginhallituksen puheenjohtajat ja esittelijänä/valmistelijana toimii kaupunginjohtaja, jonka kanssa on keskusteltu asiasta. Saadun tiedon mukaan myös ko. jaosto kokoontuu melkein kuukausittain. Esityslistoja tai pöytäkirjojakaan sen kokouksista ei kuitenkaan ole laadittu.

Konserni- ja elinvoimajaoston toiminta on luonteeltaan valmistelevaa eikä sillä ole varsinaista päätösvaltaa. Sen tehtäviin kuuluu kuitenkin tehdä esityksiä ja antaa ohjeita kaupungin elinvoimaa ja konsernia koskevissa asioissa. Jaosto kuuluu yhtenä virallisena toimielimenä kaupunkiorganisaatioon. Tämän vuoksi tarkastuslautakunta viittaa hallintosäännön 172 §:n säännöksiin pöytäkirjan pitämisestä ja laatimisesta. Pöytäkirjan pitämisestä ja sisällöstä vastaa toimielimen puheenjohtaja. Kunnan hallinnossa ei edes valmisteleavassa toimielimessä voida tehdä päätöksiä suullisesti tai ilman, että ne dokumentoidaan vähintään otsikkotasoisesti.

4. TEKONURMIKENTÄN SIJAINTI

Kaupunginvaltuusto myönsi talousarviokokouksessaan 18.12.-23 kuluvalle vuodelle 700.000 euron investointimäärärahan tekonurmikentän rakentamiseen. Valtuusto antoi ainoastaan resurssit eikä tehnyt päätöstä mistään muusta asiaan liittyvästä seikasta kuten esim. kentän sijaintipaikasta, koska ne eivät olisi kuuluneet sen toimivaltaan. Asia tuotiin täysin uutena ja valmistelemattomana valtuustolle eikä sijaintipaikka- tai muitakaan arvioita ollut tehty missään kaupungin lautakunnassa eikä myöskään viranhaltijapäätöksenä.

Kaupungin liikuntapaikkasuunnitelmassa kyseisen kentän sijoituspaikaksi oli ehdolla vaihtoehtoisesti joko jää- ja uimahallin välinen kenttäalue tai Pietolan pallokenttä. Kaupungin viranhaltijoitten 29.12.2023 allekirjoittamassa avustushakemuksessa ELY-keskukselle tekonurmikentän paikaksi ilmoitettiin vanha Pietolan pallokenttä ja siis ilman, että kentän sijainnin pohjana olisi vielääkään mitään kaupungin toimielimissä tehtyä päätöstä. Lisäksi investoinnin ja avustuksen määräksi on ELY:lle ilmoitettu valtuuston päätöksestä poiketen 781.000 euroa.

Kaupunki on osaltaan jo kilpailuttanut tekonurmikentän rakentamisen valaistuksineen. ELY-keskuksen avustuspäätöstä ei vielä olla saatu.

5. SORVAKONNIEMEN UIMAPAIKAT

Pääosin Vannaksen säätiön avustuksen turvin korjattu ja kaunistettu Kaupunginlahti valmistui viimeisenä vaiheenaan Sorvakonniemen rantojen rakentaminen. – Julkisuudessa on mainittu rannoilla olevan kaksikin erillistä uimarantaa tai -paikkaa.

On selvää, etteivät ainakaan kanta-asukkaat Kaupunginlahdessa uimisesta innostu. Niinpä kaupunki voisi suosiolla rakentaa Sorvakon merellisen uintipaikan etelämmäksi eli Aquariuksen taakse ent. mattojen pesupaikan viereisen kallion reunaan, jossa kohtaa veden vaihtuvuus tekee merivedestä uintikelpoista.

6. ASUKASMÄÄRÄ JA SEGREGAATIO

Kaupungin asukasmäärä laski ensimmäistä kertaa alle 15.000 asukkaan. Nettovähennystä oli 153 henkeä siitä huolimatta, että 120 ukrainalaista sai ns. kotipaikkaoikeuden. Luonnollinen poistuma oli - 87 henkeä (kuolleet 187 ja syntyneet 100).

Väkimäärän lasku on huolestuttava, koska se alkaa heijastua jo yksityisten ja julkisten palvelujen kysyntään sekä kaupungin vero- ja muihin tuloihin. Asukkaita on parhaimmista eli 1990-luvun alkuvuosista 3.500 vähemmän. On selvää, että se näkyy myös katukuvassa ja palveluvalikoimissa negatiivisesti.

Segregaatiolla tarkoitetaan eri sosiaalisten ryhmien eriytymistä toisistaan kaupungin sisällä sen eri asuinalueille. Se voi johtua myös etnisistä syistä. Meillä on perinteisesti ja nyttemmin perusteettomasti lyöty Hakametsän kiireellä rakennettuun kerrostaloalueeseen leima epäsosiaalisesta lähiöstä. Vaikka alue sosiaalipoliitikon silmissä voi täyttää segregaation määritelmän, valtaosa Hakametsän alueen asukkaista viihtyy, he ovat aktiivisen toimeliaita ja talkoohenkisiä - viimeisimpänä esimerkkinä Käätyjärven rantojen kunnostaminen. Se on totta, että Hakametsän koulussa on ongelmia S2-kielisten oppilaiden kanssa.

Kaupungin johto ei ole erityisen jämäkästi eikä proaktiivisen näkyvästi puuttunut vähenevän väestön ongelmaan. Asukkaat tekevät kaupungista kaupungin ja ilman ihmisiä kahdella miljoonalla kunnostettu Alinenskatu kuihtuu.

7. AKTIVOINTIKESKUS PUUSTIN PALVELUKOORDINAATTORIN VALINTA

Otsikon työtehtävä oli julkisesti haettavana Kuntarekry.fi:n sivustolla helmikuussa 2023. Kolmesta hakijasta kaupunginhallitus valitsi toistaiseksi voimassa olevaan, keskushallinnon työ- ja elinkeinopalveluihin kuuluvaan tehtävään kaupunginhallituksen jäsenen.

Julkisessa hallinnossa monet asiat ovat, miltä ne näyttävät. Tehtävän täyttömenettely on mennyt korrektilisti ja kaupunginhallituksen jäsenellä on oltava vastaava oikeus kuin muillakin hakeutua kunnan toimiin. Kunnan asukkaan silmissä ei kuitenkaan näytä hyvältä, että hallituksen jäsen rekrytoidaan kaupunginhallituksen alaiseen toimeen.

Toinen asia on se, että kaupunki on sopeutusohjelmassaan ilmoittanut vetäytyvänsä Puustituvan työpaja Väiskistä ja Arvosta, jotka jäävät Varhan vastuulle 1.7. alkaen. Pelkän Puustin (= alle 30-vuotiaitten kuntouttava työtoiminta) tehtävät eivät ohjaajien lisäksi tarvinne koordinaattoria esimiehekseen. Toisaalta paikallislehden (US 16.5.) mukaan palvelukoordinaattorin nimike onkin nyttemmin muuttunut työllisyyspalveluiden palvelukoordinaattoriksi. Elinkeinojohtaja ei vastannut kommenttipyyntöön.

8. TALOUDEN SOPEUTTAMISOHJELMAN EPÄREALISTISUUS

Kaupunginhallitus on tilivuoden syyskuusta alkaen valmistellut kaupungin talouden sopeuttamisohjelmaa. Sen yhtenä osana käytiin henkilöstön kanssa YT-neuvottelut, jotka sittemmin todettiin päättyneiksi ilman, että neuvottelut olisivat johtaneet yhdenkään työ- tai virkasuhteen lakkauttamiseen tai henkilöstön lomauttamiseen. Tämä johtui osaltaan siitä, että muutamaa eläköityneitten tai irtisanoutuneen tilalle ei palkattu uutta henkilöä. Valtuusto teki 5.2.2024 toimivaltaansa kuuluvat päätökset sopeuttamistoimista, joiden arvioitu laskennallinen kustannusvaikutus vuosille 2024–2026 on yhteensä 3 018 060 euroa.

Kaupungin kumulatiivinen sopeutustarve on noin 3 miljoonaa euroa vuositasolla. Hyväksytyssä säästöohjelmassa on myönteisinä seikkoina mm. tilankäytön tehostaminen ja hallinto- ja talouspalveluiden virkajärjestelyt. Kolmen miljoonan kustannusvaikutuksissa on paljon fiktiivisiä kohteita, joista Koiviston saaren kaavoittamisesta lomatonteiksi saatava yhden miljoonan summa on epärealistinen. Asiasta on puhuttu jo vuosikautia mutta meillä kaavoittamisen hitaus siirtää mahdolliset tonttien myyntituotot suunnittelu-kauden ulkopuolelle.

Tarpeettomien kiinteistöjen myynnistä on myös puhuttu vuosikaudet ilman merkittäviä tuloksia. Nykyisen matalasuhdanteen vallitessa myyntitulot jäänevät vaatimattomiksi, jolloin tärkeämpää on tilojen käyttökustannusten poistuminen. Monitoimitalo Winterin valmistumisen varaan on laskettu paljon säästöjä ilman, että olisi verrattu niitä uusien tilojen huoltoleasingista aiheutuvien kustannusten nettovaikutuksiin.

Sen varaan, ettei eläköityneiden henkilöiden tilalle tarvitse palkata uusia, on laskettu erittäin paljon. Kaupungissa on kuitenkin jo vuosikaudet ollut käytössä virkojen täyttölupamenettely saada palkata eläköityvien ja irtisanoutuvien tilalle uusia työntekijöitä. Ainoastaan poikkeuksellisesti lupaa ei olla myönnetty. – Vuosina 2024–26 mahdollisesti (työntekijällä on oikeus jatkaa 68-vuotiaaksi) eläköityvien noin 60 henkilön listassa opetus- ja varhaiskasvatuksen henkilöitä on yli puolet. Ainakaan näitä tehtäviä ei voida jättää täyttämättä muulloin kuin siinä tilanteessa, että opetusryhmien määrät vähenevät lasten määrän laskiessa.

Kaupunginhallitus ei ole ehdottanut juurikaan mitään uutta eikä varsinkaan rakenteellisia muutoksia tai uudistuksia palvelutuotantoon. On oletettavaa, ettei käyttömenojen välttämättömien sopeuttamistoimien esittäminen kaupungin oman poliittisen- eikä virkamiesjohdon taholta tule myöhemminkään onnistumaan – muuten kuin pakon edessä.

Sopeutusohjelmaan ei ole mainittu mitään välitarkastelua. - Sellainen tulisi tehdä kohteittain viimeistään kuluvan vuoden toteutuneiden tietojen pohjalta.

9. TEKOÄLYN TUOMAT HYÖDYT KÄYTTÖÖN

Tarkastuslautakunnan keskustelun jälkeen kaupungilta kysyttiin tekoälyn käytöstä. Vastaus oli, että Uudenkaupungin kaupunki käyttää toistaiseksi tekoälyä melko vähän.

”Tekoälyn (mm. ChatGPT ja CoPilot) hyödyntämistä on tutkittu moneen eri käyttötarkoitukseen, mutta toistaiseksi pääasiallinen käyttötapa on ollut tekstin tuottaminen erilaisiin yleisiin käyttötar-koituksiin, kuten uutisiin.

Tässä käytössä tekoäly on mm. viestinnässä sekä matkailu- ja elinkeinopalveluissa. Kaupunkisuun-nittelussa tekoälyä käytetään myös Excelin lisäosana.

Kaupungin suurimmat haasteet tekoälyssä ovat tietosuoja sekä tekoälyn hyödyntämisen kustannuk-set. Varsinkaan ilmaisia palveluita ei voi käyttää muuhun kuin yleisten asioiden osalta tekstin luon-tiin ja muokkaukseen. Maksullisissakin palveluissa on edelleen monissa se ongelma, että mitään henkilötietoja ei voi tekoälylle antaa sillä niissäkin useimmissa tieto valuu eteenpäin. Tekoälyn käyttöä on jo henkilökunnalle yleisellä tasolla ohjeistettu mutta tarkemmat ohjeet teemme vasta, kun EU:n tekoälyasetus ja sitä todennäköisesti seuraavat kansalliset lait tulevat voimaan”.

Kuntien tekoälyn tulevaisuus lupaa tehokkaampia ja kohdennetumpia julkisia palveluita. Tekoäly parantaa asiakaspalvelua chattibottien kautta, optimoi resurssien käyttöä data-analytiikalla ja en-nustamisella sekä tukee infrastruktuurin ylläpitoa ennakoivasti. Terveystieteiden ja koulutuk-sessa tekoäly mahdollistaa personoidut palvelut ja oppimiskokemukset. Lisäksi tekoäly parantaa turvallisuutta, ympäristön seurantaa ja päätöksenteon laatua.

10. HALLINTOSÄÄNTÖ VERRATTUNA TALOUSARVIOON

Hallintosääntö on hyväksytty valtuustossa 12.6.2023 § 56 tulevaksi pääosin voimaan 1.8.-23, osin 1.1.2024 (= teknisten- ja ympäristöpalvelujen ns. infrapalvelujen jakaminen kahdeksi palvelualueeksi) sekä valtuuston ja muitten toimielinten jäsenmäärien sekä kokous- ja vuosipalkkioiden tarkistamiset voi-maan 1.6.2025.

Valtuusto päätti siirtää hallintosäännön määräyksellä rakennussuunnittelun ja -johdon teknisiin ympäris-töpalveluihin osaksi tilapalvelujen palvelualueetta. Vuoden 2024 talousarvioon vastaavaa synkronointia eli kaupunginarkkitehdin noin 80.000 euron palkkausmäärärahojen siirtoa kaupunginhallitus ei jostain syystä toteuttanut.

7. TOIMENPIDE-EHDOTUKSET

Tarkastuslautakunta saattaa arviointinsa kaupungin talouden ja strategian tavoitteiden toteutumisesta valtuustolle tiedoksi ja edellyttää, että kaupunginhallitus antaa oman lausuntonsa havainnoista lokakuun loppuun mennessä.

Lisäksi lautakunta suosittaa kaupunginhallituksen ryhtyvän toimenpiteisiin tili - ja edellisvuosina havainnoissa todettujen epäkohtien korjaamiseksi.

8. ALLEKIRJOITUKSET

31.5.2024

Tarmo Kangas

Mauri Pietilä

Matti Ankelo

Tarja Huovinen

Eija Maikola

Mikko Saari

Päivi Sandell